

גישת רצף מערכתית
לשילוב אוכלוסיות מיוחדות
בשירות לאומי אזרחי

סיכום שנת פעילות יוני 2014 - יוני 2015
השולחנות העגולים הבין-מגזריים

מעטפת לאוכלוסיות מיוחדות בזמן שירות לאומי-אזרחי

מסמך זה מסכם את הדיונים שהתקיימו בארבעת השולחנות העגולים בנושא מעטפת לאוכלוסיות מיוחדות בזמן שירות לאומי-אזרחי, מתוך ניסיון לתכלל את התהליכים והתוצרים של השיח הבין-מגזרי. המסמך נכתב על ידי חברי ועדת התכנון והחשיבה שליוותה והניעה את תהליך השולחנות העגולים, ונשען על מגוון מקורות: סיכום ישיבות השולחנות העגולים, ניתוח נתונים על אוכלוסיות היעד, איסוף וניתוח של חומרים ממשרדי ממשלה רלוונטיים ומגופים אחרים, ומידע שהתקבל מקרנות.

המסמך כולל את אופן הפעולה, תוכן השיח, התועלות והאתגרים שעלו מעבודת השולחנות. כל פרק עוסק בשולחן ספציפי ובנוי מארבעה חלקים:

1. מטרות עבודת השולחן

2. תוצרים

3. תובנות ומסקנות

4. המלצות/משימות להמשך

מסמך זה נכתב על ידי:

כותבים (לפי סדר א'-ב'): אבישג אזולאי-משה, נילי דרור, נורית טזזו, הילה מרמוס, הילה סופרמן-הרניק, ארנה קוטלר, אמירה רביב, רותם שלף-שפיר, ניתאי שרייבר. ניתוב והובלת התהליך: הילה מרמוס ואמירה רביב.

קריאה מהנה!

"מה שחשוב
זה לא להפסיק
לשאול."

אלברט איינשטיין

"זה נותן בטחון עצמי,
אחריות, מוסר עבודה,
שילוב במערכת עם עובדים"
ל. עובד כיום כמחסנאי

תוכן העניינים

6	פתיחה מבוא
11	שולחן 1 היום שלפני
17	שולחן 2 המערכת המלווה את הצעיר/ה
23	שולחן 3 תוכן המעטפת
39	שולחן 4 היום שאחרי
49	סיכום
51	נספחים

פתיחה מבוא

כינוס השולחנות

המודל הזוגי, משמע החבירה בין גוף מוכר לגוף המתמחה באוכלוסייה מסוימת על מנת ללוות צעירים מאוכלוסיות מיוחדות בזמן שירותם הלאומי-אזרחי, פועל משנת 2013. לאורך הזמן עלו מהשטח אתגרים ושאלות, והדרך הובילה אותנו להבין שהידע והתשובות לא יבואו רק מוועדה כזו או אחרת. הדרך הנכונה היא לתת מקום לכל אחד להביא את החוכמה, התשוקה לתרום, הניסיון והתובנות של הארגון ושלו כאיש מקצוע.

מיזם השולחנות העגולים הוקם מתוך עקרונות של שיתוף פעולה ומעורבות ולבקשת הגופים השונים השותפים בשדה: משרדי ממשלה רלוונטיים – רוחה, בריאות וחינוך; רשות השירות הלאומי-אזרחי; גופים מוכרים שמפעילים תקנים של צעירים מאוכלוסיות היעד המוגדרות; גופי מעטפת/גופים מתמחי אוכלוסייה המלווים צעירים מאוכלוסיות היעד המוגדרות; וקרן הזדמנות. היוזמה הוצגה לוועדת ההיגוי הבין-משרדית וקיבלה את ברכת הדרך מתוך הבנה כי הפעילות בשולחנות תתרכז בחילופי ידע ומידע בין הגורמים השונים בנוגע לפעילותם השוטפת ולנושאים בוערים על סדר יומם של הארגונים, תוך ריכוז מסקנות, תובנות והמלצות שיעובדו ויועברו לוועדת ההיגוי הבין-משרדית לשם שיפור המודל הקיים. לשם הנעת התהליך ותכלולו הוקמה ועדת תכנון וחשיבה שחבריה נבחרו על פי העקרונות המנחים המתוארים בהמשך.

בימי הلمידה שהתקיימו בשנת 2013 הועלו נושאים לדיון בשולחנות, וכדי לבחור מתוכם את אלו שבהם תתמקד עבודת השולחנות הופץ שאלון בין הארגונים השונים. ארבעת הנושאים שנבחרו לפעילות השולחנות העגולים וזוהו כמנופי שינוי שבהם יש ערך מוסף לשיח עם מגוון השותפים הם: היום שלפני, המערכת המלווה את הצעיר/ה, תוכן המעטפת והיום שאחרי. כולם נושאים גדולים וחשובים המשלבים עבודת ארגונים שונים.

בשל אופיו המגוון של השדה הופץ קול קורא להשתתפות בדיונים למגוון ארגונים, וכ-60 משתתפים השתבצו בהתאם לנושא העומד בראש מעייניהם. ועדת התכנון והחשיבה קבעה כי יש להקפיד על מתן ייצוג הולם לסוגי הארגונים השונים בקביעת הרכב המשתתפים בכל שולחן ובבחירת ראשי השולחנות. אחד העקרונות המנחים שקבעה הוועדה הוא שלא תתקבלנה החלטות או המלצות בתום דיון ללא השתתפות בפועל של נציג אחד מכל סוג ארגון, אולם עיקרון זה התגלה כלא ישים.

חזון והנחות יסוד

החזון המערכתי של כולנו הוא מציאות שבה השירות הלאומי-אזרחי הוא מסגרת התנדבותית מקצועית ומוכרת ואלטרנטיבה מעצימה עבור הצעירים. במציאות זו בוגרי השירות הלאומי-אזרחי הם אזרחים פעילים ומעורבים ועצמאים בחייהם האישיים והקהילתיים, ובכך תורמים לחוסנה של החברה הישראלית.

הנחות יסוד בבסיס העבודה כולה

[] המתנדב הוא במרכז ואנו מחפשים דרכים למנף את התכנית ולייעל את עבודת המערכת סביבו.

[] מודל הליווי הוא בין-מגזרי וכל שותף מביא את הערך המוסף שלו.

[] אנשי המקצוע ממשרדי הממשלה הרלוונטיים אחראים על הפיקוח המקצועי.

[] רשות השירות הלאומי-אזרחי היא הגוף המתכלל.

[] עבודת השולחנות מתבססת על מודל העבודה שקבעה ועדת ההיגוי הבין-משרדית המובילה את התחום (ועדה שמונתה על ידי רשות השירות הלאומי-אזרחי להסדרת הליווי וההכשרה של המתנדבים מאוכלוסיות מיוחדות).

[] פרק הזמן של התכנית הוא שנה (אף על פי שעל פי החוק השירות יכול להימשך גם שנתיים).

האתגרים שעמם יצאנו לדרך

[] חשש למידת הישימות של המלצות חדשות שיעלו מהשולחנות.

[] קושי ברתימה של חברי ועדת ההיגוי הבין-משרדית.

[] יכולת מוגבלת וקושי לצרף ולגייס שותפים נוספים שהתגלו כחיוניים לתהליכים, כמו משרד החינוך, הקרן והיחידה להכוונת חיילים משוחררים, צה"ל, נציגי משפחות הצעירים וייצוג לצעירים עצמם.

[] הפניית קשב והשקעת זמן יקר: אל מול חברי השולחנות וראשי השולחנות ניצבה המשימה המאתגרת להירתם למלאכה נוסף על משימותיהם השונות במסגרת תפקידיהם בארגונים שלהם.

תועלות ראשונות שהניב התהליך

- [] הגברת האמון והתחלה של תהליכי שיתוף במידע ושל תהליכי היועצות.
- [] העמקת המחויבות ותחושת האחריות המשותפת תוך הבנת העמדות והתפיסות השונות.
- [] עלייה בחשיבות הצורך בתיאום ובאיגום משאבים.
- [] יצירת תשתית ראשונה לשיתוף.

תוך כדי השיח עלו נקודות חיוביות, כמו השלמה והשפעה, וכן נקודות מאתגרות כמו תחרות. עם זאת, לצד התועלות העלו חברי השולחנות אתגרים משמעותיים להמשך קידום מסגרת השיח והם מבקשים לחדש את הדיון על תפקידיו ונחיצותו של השולחן העגול. אנו מפנים את שאלת הצורך בהמשך עבודת השולחנות ואת האפשרויות לפיתוח השלב הבא, וכן את בחירת הסוגיות לדיון במסגרת השולחנות העגולים, לוועדת ההיגוי הבין-משרדית.

תובנות ומשימות מרכזיות להמשך תהליך השולחנות העגולים

פרופיל הבוגר יש חשיבות להגיע להגדרת פרופיל בוגר המוסכמת על כלל השותפים, כולל מדדים לטווח קצר (מיד בתום השירות) ומדדים לטווח ארוך (2-3 שנים לאחר השחרור).

אוכלוסיות היעד נדרש מיפוי פוטנציאל, הוספת קטגוריה של "שקופים", הבניית מודל ליווי מותאם אוכלוסייה ועוד.

תכנית מעטפת מיטבית יש צורך בהבניה מחודשת של תכני המעטפת הציבורית, כולל סילבוס, היקפים ומתודות, וכולל מודלים המותאמים לאוכלוסיית היעד (מודלים אלה חייבים להיות ריאליים מבחינה תקציבית).

תפקיד הרכזת יש להגדיר את תפקידה ואת תכני הכשרתה של הרכזת. הרכזת מתכללת את התהליך שעובר המתנדב, ומלווה אותו משלב האיתור והשיווק, שלבי השיבוץ, ההשמה והקליטה של המתנדב דרך הליווי האישי והקבוצתי במהלך השנה, ועד "העברת המקל" בסיום תקופת השירות.

ממשקים בין גופים שותפים יש צורך במיפוי משימות של הגופים המעורבים על פני ציר זמן שנתי.

חשיבות רצף הליווי יש למפות תכניות המשך קיימות לצעירים בסיכון ולצעירים עם מוגבלויות.

על מנת לקדם תעסוקת צעירים בסיכון יש צורך בעבודה בין-מגזרית.

מסקנות ועיקרי המלצות להמשך עבודת השולחנות

[] על מנת לאפשר ראיית-על של התכנית בכללותה יש למנות פרויקטור מתכלל בתוך הרשות או משרד ממשלתי אחר, שיבחן, יפתח, יפקח וינהל את התהליך שעובר המתנדב (התנדבות+מעטפת).

[] יש לקבוע תו תקן אחיד למעטפת, לדוגמה פירוט סילבוס, קריטריונים להעברה וכדומה.

[] חשוב ליצור מנגנונים נוספים לשיתוף ידע ולשמר ולמנף את היתרונות והערכים המוספיים של השיח המשותף.

[] יש לבחון ולהגדיר מחדש את ייעוד השולחנות ומטרתם. במידה ומחליטים להמשיכם מומלץ למקד את השיח ולהעמיקו רק בסוגיות ספציפיות על פי הצרכים בשטח.

המסקנה העיקרית מעבודת השולחנות היא שקידום התחום והשדה כרוך בפעילות בין-מגזרית שאליה נרתמים אנשי הביצוע במגזר הציבורי ובמגזר השלישי. לכל דילמה יש למצוא את סל הכלים והאמצעים המתאימים שאפשר ליישם בפועל. פרקי התוכן שלהלן יעסקו בניתוח פרטני של התכנים שבהם עסקו השולחנות ובמשמעויות והמסקנות לגבי מגוון הנושאים.

בהזדמנות זו אנו מבקשים להודות לכל מי שלקחו חלק בהובלת שולחן ובדיונים. האמנו ואנו מאמינים שכל נציג הביא אֶתו לשולחן את ייחודיותו, תפיסותיו ויכולותיו, ובכך תרם ידע, ניסיון ומקצועיות לקידום השיח הכללי.

רשימת המשתתפים¹

שולחן 1 היום שלפני

ראשת השולחן ארנה קוטלר | שלומית.

סגנית ראשת השולחן אבישג אזולאי משה | שלומית.

חברי השולחן טלי אלון | משרד הרווחה; טל דגני | בת עמי; עדי וולס | עמינדב; אלי וימפיהיימר | האגודה להתנדבות; הדס זהבי | משרד הרווחה; דבורי מרגלית | גוונים; הילה מרמוס | קרן הזדמנות ונציגת ועדת התכנון; ירון סמימי | אלווין ישראל; ליאורה שור ברק | משרד החינוך.

שולחן 2 המערכת המלווה את הצעיר/ה

ראשת השולחן נורית טזזו | רשות השירות הלאומי-אזרחי.

חברי השולחן שרי אורים | בת עמי; מינה אנגל | שלומית; אלישבע היזמי | גוונים; רוני זיו | עמינדב; ספי חן-ציון | משרד החינוך; שוש להט-קרטר | משרד הרווחה והשירותים החברתיים; משה משרקי | על"ה; סוזאן נירנס | כיוונים; מוטי רביב | משרד החינוך; רעות שמלצר | האגודה להתנדבות.

שולחן 3 תוכן המעטפת

ראשת השולחן נילי דרור | משרד הרווחה.

סגנית ראשת השולחן הילה סופרמן-הרניק | בת עמי.

חברי השולחן מיכל ברינקר | משרד הרווחה; ליאת גולברי | החברה למתנ"סים; חני טננהולץ | האגודה להתנדבות; דבורי מרגלית ואלישבע היזמי | גוונים; הילה מרמוס | קרן הזדמנות ונציגת ועדת התכנון והחשיבה; ד"ר רונית עמית | קרן גנדיר; יעל פז | מפעלות חינוך; נועה שמשוני | תפוח; עדי שנר | הפורום לשירות אזרחי לאומי; הגר שרעבי | כיוונים.

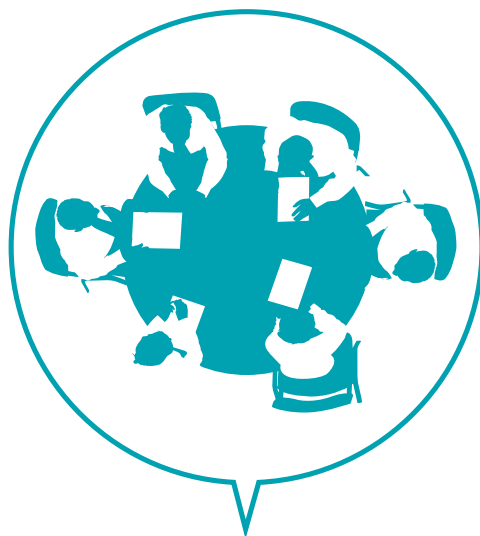
שולחן 4 היום שאחרי

ראש השולחן ניתאי שרייבר | גוונים.

סגנית ראש השולחן רותם שלף שפיר | גוונים.

חברי השולחן טובה בניאל | משרד הבריאות; נרד בר און | משרד הרווחה; מתן בראל | האגודה להתנדבות; גידי צור | כיוונים; נועה ראב | בת עמי; שוקי רחמן | מפעלות חינוך; נורית שגב | משרד הרווחה.

¹ בפועל כללה קבוצת העבודה רק חלק מהחברים הרשומים.

שולחן 1 היום שלפני

"אמונה עזה בצדקת הדרך, מקצועיות,
רצינות ובעיקר אהבת אדם, אהבה לאנשים
למענם ושאתם אנחנו קמים כל בוקר מחדש
ורואים בעבודתנו קודם כל שליחות
ורק אחר כך משלח יד."

ארנה קוטלר, מנכ"לית עמותת שלומית | ראשת שולחן מס' 1

לדיונים בשולחן זה היו שתי מטרות עיקריות:

[1] בחינה והגדרה של אוכלוסיות היעד הנכללות תחת הכותרת "אוכלוסיות מיוחדות" בהתאמה למציאות המשתנה, על מנת למצות את הפוטנציאל הגלום בשירות הלאומי עבור אוכלוסיות אלה.

[2] הגברת החשיפה, הרחבת ההיכרות והעלאת המודעות למסגרות השירות השונות המיועדות לאוכלוסיות מיוחדות בקרב אנשי המקצוע במוסדות הרלוונטיים ובקרב צעירים ומשפחותיהם.

טבלת תוצרים, מסקנות והמלצות

הנושא אוכלוסיות יעד		
התוצר	תובנות	המלצות/משימות להמשך
מיפוי ראשוני של המאפיינים של כל אחת מהאוכלוסיות שהוגדרו בשולחן בראשית התהליך, כולל נתונים מספריים ראשוניים: 1. נוער בסיכון 2. צעירים עם מוגבלויות 3. נכי נפש	עדיין חסרים נתונים על היקף פוטנציאל המתנדבים שיכולים ומעוניינים לשרת.	יש לבחון איזה משרד ממשלתי (חינוך/רווחה) יתחקה אחר נתוני הפוטנציאל.
הגדרת אוכלוסיית יעד רביעית, "השקופים" - צעירים הנמצאים על הקצה העליון של הרצף התפקודי (מקבלים מענה כרגע מתקני משרד החינוך) וצריכים להיות גם תת-אוכלוסייה בקטגוריה של צעירים בסיכון.	יש צורך במתן מענה לצעירים ש"נופלים בין הכיסאות".	הסכמה על הגדרת מאפייני אוכלוסיית השקופים מציאת תקנים ייעודיים עם מעטפת ממשלתית (תקן מורחב) הסכמה על מודל מעטפת ציבורית מותאמת אוכלוסייה
הנושא צעירים עם מוגבלויות		
התוצר	תובנות	המלצות/משימות להמשך
תכנית הכנה טרום שירות	1. חסר מיפוי של תכניות ההכנה לשירות לאומי-אזרחי ספציפי לאוכלוסיות היעד 2. יש להתחיל בתהליך שיווק ולחבור לתכנים	חובה להמשיך את תהליך העבודה עם משרד החינוך על מנת לבנות תכניות הכנה ספציפיות מותאמות לשירות לאומי לצעירים עם צרכים מיוחדים (בשיתוף משרד הרווחה).
הנושא איוש תקנים קיימים - קיים קושי באיוש תקני הצעירים עם מוגבלויות במרבית הקטגוריות		
התוצר	תובנות	המלצות/משימות להמשך
המלצה ראשונית למתווה שיווק ופרסום	משרד החינוך הוא גורם מפתח באיתור מתנדבים פוטנציאליים, יש לחזק ולמסד את הקשר עם נציגי האגפים הרלוונטיים	חובה להמשיך את תהליך העבודה עם משרד החינוך על מנת לאתר מתנדבים פוטנציאליים.

חשוב להדגיש שבמקביל לעבודת השולחן נעשית עבודה באגף לאוכלוסיות מיוחדות של משרד החינוך בשיתוף משרד הרווחה על מנת למסד תכניות מעברים והכנה לשירות בקרב בתי ספר תיכוניים של החינוך המיוחד. ואולם, זוהי רק ההתחלה של הטיפול בנושא – וגם היא נוגעת אך ורק לאוכלוסייה אחת מתוך ארבע האוכלוסיות שהגדרנו לטיפול.

פירוט התוצרים

מיפוי ראשוני של האוכלוסייה (יש להשלימו)

סוג אוכלוסייה	היקף כללי	מס' תקני שירות בתשע"ה
צעירים עם מוגבלות שכלית התפתחותית	כ-300 צעירים המאובחנים עם פיגור קל-בינוני בטווח הגילים 18-23	80
צעירים לקויי ראייה ועיוורים	2,500 לקויי ראייה בגילים 6-21 מוכרים במשרד החינוך. יש 874 נושאי תעודת עיוור בגילים 18-24. ייתכן שיש מספר דומה של בעלי לקויות ראייה שאינם מוכרים בשירות לעיוור – יש לברר את המספר המדויק.	50
צעירים עם מוגבלות המוכרים על ידי אגף השיקום	לבדוק פוטנציאל ונתונים מתכנית המעבר של משרד הרווחה, מציעים לבקש מליאורה שור ברק ממשרד החינוך נתונים על צעירים שלומדים בבתי"ס לחינוך מיוחד ועל קבוצות קטנות של חינוך מיוחד בבתי"ס רגילים.	500
נוער מנותק ונערות במצוקה	אין מספיק מידע, ניתן לקבל נתונים מתכנית צל"ש.	300

[] מדווח על כ-11,000 צעירים המטופלים מדי שנה בשירות לנוער, צעירים וצעירות ברווחה. מוערך שיש עוד 200-150 צעירים נוספים שהם בוגרי חסות הנוער.

[] צעירים עם מוגבלויות: מטופלים ברווחה כ-150,000 צעירים בגילים 18-25.

המלצות להגדרת אוכלוסיית ה"שקופים"

צעירים בסיכון (שאינם בקצה הרצף הטיפולי כגון נערות במצוקה ונוער מנותק) אשר נדחו מהצבא או משירות לאומי, או לא גויסו אליהם, המאופיינים באחד או יותר מהמאפיינים שלהלן:

צעירים שנשרו ממסגרות חינוכיות שונות או שלא הצליחו להשלים חובות בסיסיות כגון 12 שנות לימוד, או שחסרים את מרבית הבגרויות ואינם לומדים ו/או עובדים.

צעירים הנמצאים בקשר עם יחידות לנוער וצעירים או עם יחידות לקידום נוער.

צעירים שנשרו ממסגרות צבאיות או משירות לאומי/אזרחי עד שנה מתחילת שירותם.

צעירים שחווים קשיים רגשיים, תפקודיים והתנהגותיים ומתקשים לתפקד או להשתלב במסגרת מחייבת כלשהי (צעירים הנוטים להפגין התנהגויות מסכנות כגון שתיית אלכוהול, שימוש מזדמן או קבוע בסמים, שוטטות ועוד).

צעירים מחברות מסורתיות חסרי עורף משפחתי או בוגרי פנימיות.

צעירים מחברות מסורתיות מרקע חברתי כלכלי ומשפחתי מוחלש.

צעירים עולים החווים קשיי קליטה, קשיי הגירה או קשיי השתלבות בחברה (צעירים שנולדו בחו"ל או שנולדו בארץ ומשפחותיהם עלו לישראל החל משנת 1989 ואילך).

צעירות מרקע סוציאקונומי נמוך שהצהירו על "דתן אמונתן" ונדחו משירות לאומי על רקע קשיי הסתגלות.

צעירים עם לקויות נפשיות, פיזיות או קוגניטיביות שאינם עומדים בקריטריוני סל שיקום.

תכנית הכנה טרום שירות – תכנית "היום שלפני"

מטרות התכנית:

[] חשיפת השירות הלאומי בפני בני נוער עם מוגבלות: ידע ומידע על שירות משמעותי, ימי עיון וסיורים במסגרות שירות לאומי.

[] איתור בני הנוער עם הפרופיל המתאים לשירות הלאומי, מתן ידע ומידע על שירות משמעותי, ימי עיון וסיורים במסגרות שירות לאומי. בשלב הבא תיווך של בני הנוער שאותרו מתאימים לגופים המוכרים לצורך המשך התהליך.

[] הכנת בני הנוער לקראת שילוב בשירות הלאומי לפי פרופיל שייבנה – הכוונה לבני נוער שמצבם האישי והתפקודי מצריך הכנה משמעותית יותר לקראת הפנייתם לגופים המוכרים.

התכנית תעסוק בשמונה תחומים:

1. ידע ומידע על שירות משמעותי, ימי עיון וסיורים במסגרות השירות הלאומי.
 2. טיפוח עצמאות אישית: הופעה חיצונית, היגיינה, ניקיון אישי, מודעות לצרכים אישיים.
 3. טיפוח מיומנויות קשר בין-אישי: נורמות וערכים חברתיים, תקשורת הולמת, ביטוי אישי.
 4. הרחבה והעמקה של הידע על שימוש במשאבים קהילתיים: תחבורה, גישה לשירותי חירום, ניעות בקהילה.
 5. טיפוח מודעות לבריאות ולבטיחות: ביטחון בסיסי, תזונה, סדר יום.
 6. 11 מיומנויות של עולם העבודה: בטיחות, קבלת סמכות, עבודת צוות, יוזמה בעבודה, התנהגות בהתאם לנורמות מקובלות, הופעה חיצונית, התמדה בפעילות, נוכחות ועמידה בזמנים, איכות ביצוע, קצב ביצוע, ארגון בסביבת העבודה.
 7. נחישות עצמית וסנגור: בחירה, הצבת מטרות, עמידה על זכויות, לימוד וביצוע לוח זמנים, מודעות למניעים אישיים, פנייה לעזרה בעת הצורך, סנגור עצמי. *חשוב לשים לב – יש כאן חלקים שהם ברובד מעמיק יותר שאופייניים לתכנית מעבר ויש להפריד ולהגדיר את ההבדלים בין התכנית הזו לבין תכנית מעבר.
 8. חינוך מיני חברתי: פרטיות ומרחב אישי, מניעת פגיעה מינית וניצול, היגיינה ובריאות הגוף, חברות חזור ואהבה, מניעת הטרדה מינית – תקנון למניעת הטרדה מינית.
- לפני שמתחילים בהעברת תכניות כאלה או אחרות יש לערוך מיפוי ולברר באילו מסגרות לימוד ניתנת תכנית המכילה את כל התחומים הללו במסגרת החינוך המיוחד ובאילו מסגרות חינוך יש חסרים, ורק אותם יש להשלים (דוגמא לתכניות קיימות למיפוי: חינוך מיוחד – מגיל 16 תכנית מעברים (10 תחומי חיים), מגיל 17 – תכנית מעבר – 11 מיומנויות ביצוע – ידע התנסות והכוונה עצמית).
- יש לחשוב אם כדאי להציג תכנית מצומצמת יותר שמתפרסת על שלושה-ארבעה חודשים המתאימה לאוכלוסיות בעלות יכולת תפקודית גבוהה יותר.
- חשוב לשתף בתכנית "היום שלפני" את האגפים והמחלקות הרלוונטיים בתחום החינוך, לדוגמה:
- האגף לחינוך מיוחד – מפקחים ארציים ומחוזיים
- מנהלות המתי"א
- השירות הפסיכולוגי
- נציגי החינוך ברשות המקומית – אחראי ועדות השמה, אחראי החינוך המיוחד ביישוב

אוכלוסיית יעד:

בני נוער עם מוגבלות (שכלית, גופנית, תקשורתית, חושית) הנמצאים בשנת הלימודים האחרונה (גיל 17 או 20 בהתאמה).

בני נוער המשולבים בחינוך הרגיל באופן קבוצתי או פרטני (יש לאתר אותם באמצעות המתי"אות או השפ"י)

בני נוער המשולבים בחינוך המיוחד

להלן טבלה המהווה כלי למיפוי פוטנציאל על פי שלבי התהליך:

חינוך מיוחד	שילוב קבוצתי בחינוך הרגיל	שילוב פרטני בחינוך הרגיל
חשיפה		
איתור והפניה		
הכנה מקוצרת		
הכנה מלאה		

בתוך הטבלה ייכללו כל אוכלוסיות היעד של המשרד: בני נוער בסיכון משולבים בכל אופני השילוב בחינוך, וכל אלה עם המוגבלות.

המלצה ראשונית למתווה שיווק ופרסום

פרסום: פליירים להפצה קבועה במחלקות לשירותים חברתיים, בבתי ספר, במרפאות בריאות הנפש ובקופות חולים, וכן לצירוף למכתבי הפטור מצה"ל; פרסום ברשתות חברתיות ובקבוצות פייסבוק; קידום ויראלי של האתר; סרטון שיופץ במדיה הדיגיטלית.

יח"צ: אייטם נפרד לשירות לאוכלוסיות מיוחדות; יריד ברמה עירונית (הפנינג); גיוס הדוברות לצורך ראיונות בתקשורת.

קידום מכירות: בתיאום עם העמותות, צ'ופר ל"חבר מביא חבר".

מכירה אישית: מפגשים אישיים וקשר ישיר עם בתי ספר, מחלקות לשירותים חברתיים, מועדוניות שפעילות אחר הצהריים.

חשוב לעבוד בשיתוף נציגי רשות השירות הלאומי-אזרחי. יש לשכור גורם שיווקי מקצועי לטובת מיתוג השירות הלאומי-אזרחי וגיבוש האסטרטגיה השיווקית של השירות מול אוכלוסיות מיוחדות.

שולחן 2 המערכת המלווה את הצעיר/ה

"תהליך העבודה בדיונים בשולחן העגול היה
אתגר לא פשוט לכל השותפים בשולחן
אך חשוב להדגיש שזה היה תהליך
חשוב מאד וטוב שבמהלכו
חבריי השולחן קיבלו מקום להתבטא."

נורית טזזו, רכזת פרויקטים ותכניות עבודה רשות השירות הלאומי אזרחי | ראשת שולחן מס' 2

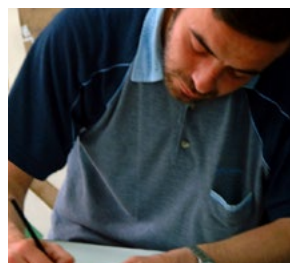
הדיונים בשולחן זה עסקו במערכת שמלווה את הצעיר/ה מבחינה ארגונית ובממשקים בין הגופים השונים (גופים מוכרים, מפעילים, גופי מעטפת) (במהלך הדיונים וועדה שבחנה את מודל הפעילות הנ"ל המליצה על שינוי המינוח לגופים מתמחי אוכלוסייה), רשות השירות הלאומי-אזרחי, קרן הזדמנות, משרדי הממשלה). כמו כן עסק הדיון בתפקיד הרכזת: התייחסות לתפקידה בתפר שבין הגופים השונים והממשקים ביניהם, התנהלותה וההכשרה הנדרשת.

טבלת תוצרים, מסקנות והמלצות

הנושא הרכזת מתכללת את התהליך שעובר המתנדב, ומלווה אותו משלב האיתור והשיווק, שלבי השיבוץ, ההשמה והקליטה של המתנדב דרך הליווי האישי והקבוצתי במהלך השנה, ועד "העברת המקל" בסיום תקופת השירות.

התוצר	תובנות	המלצות/משימות להמשך
טבלת ריכוז פעילות הרכזת - משימות לאורך שנה, משך משימה וממוצע שעות למשימה	פעילות הרכזת אינה רק במסגרת שנת השירות אלא כוללת גם את תקופת ההיערכות לקראת השירות (שנה + 8 חודשים). משמע ליווי המתנדבים נמשך כפועל 20 חודשים.	הבניית תכנית הכשרה אחידה הגדרת סטנדרטים אחידים להדרכה, כולל הבניית סילבוס אחיד שיאפשר על ידי אנשי מקצוע ממשרדי הממשלה הרלוונטיים (רווחה/בריאות)
על הרכזת מוטלות משימות רבות שדורשות השקעה של שעות עבודה שאינן מובאות בחשבון (למשל כתיבת דוחות תיעוד של הפעילות בשטח).	יש להגדיר מחדש את היקף ההדרכות וההכשרות של הרכזת לאור הפרופיל החדש. יש להגדיר בדיוק מי מפקח עליה.	יש להגיע להגדרה מחודשת של תפקידה של הרכזת שתבהיר את הסמכות והאחריות בתפקידה (תעריף השכר, הורדת מספר המתנדבים שהיא אחראית עליהם ל-20 במקום 30).
יש לקבוע סטנדרטים אחידים להדרכת הרכזת.	השתייכות ארגונית - הרכזת אמנם נבחרת על ידי 2 הגופים אך בפועל ההשתייכות לגוף מסוים (כרגע לגוף המוכר) היא בעייתית.	יש לבחון מחדש את ההגדרה במכרז המחייבת רכזת אחת: האם מדובר באדם אחד, כפי שמוגדר במסמך הרשמי, או בשניים כפי שיש בפועל, (אחת מהגוף המוכר ואחת מגוף המעטפת).
יש להגדיר מהם כלי העבודה האחידים שבהם משתמשת הרכזת, כמו טופסי מעקב ובקרה, קריטריונים ומדדים להצלחת הפעילות וכדומה.		

הנושא ממשקים: הגדרות תפקיד גופים מעורבים

התוצר	תובנות	המלצות/משימות להמשך
טבלת גאנט לשנת שירות, כולל הגדרות תפקיד של גופים מעורבים בחלוקה למשימות	חשוב למפות את המשימות של הרכזת ואת הארגון/השותף שאחראי על כל משימה – גוף המעטפת או הגוף המוכר. החידוש שמציעה טבלה זו הוא ההסתכלות על הממשק בין המעטפת לבין ההתנדבות, וראייה של התכנית כמכלול וכהכנה לחיים העצמאיים שאחרי השירות. * מצורף מתווה ראשוני לממשקים.	צריכה להיות מעורבות של משרד הרווחה שתבוא לידי ביטוי בשיתוף פעולה של אנשי השטח של המשרד (העו"סים בלשכות הרווחה).
	במהלך הדיונים הועלתה האפשרות שגוף מוכר ישמש כגוף מעטפת/גוף מתמחה אוכלוסייה (אף שידוע שזה אינו המתווה של וועדת ההיגוי הבין משרדית), תוך הצעה להגדיר מה יידרש מהגוף המוכר על מנת להיות גוף מעטפת. נציגי השולחן ציינו כי תקציב המעטפת הממשלתית אינו מספיק למימון ההוצאות הנדרשות מהגוף המוכר מתוקף המכרז.	

בסיס להבניית תפקיד הרכזת: משימות והיקפי זמן נדרשים למילואן

משימה: גיוס ואיתור

פירוט משימה: פניה לבתי"ס, פנייה ללשכות רווחה, לארגוני נוער, פגישות עם גורמים רלוונטיים, הצגה בכנסים, הצגת התכנית מול גורמי חינוך ורווחה.

תקופה בשנה: נובמבר-פברואר.

משך זמן משימה: שעה בשבוע למשך 4 חודשים.

ממוצע שעות לחודש: 1.3

הסבר חישוב: שעה בשבוע במשך 4 חודשים = 16 שעות, לחלק ל-12 חודשיים

משימה: ריאיון

פירוט משימה: ריאיון אישי לכל מתנדב.

תקופה בשנה: פברואר-אוגוסט.

משך זמן משימה: 15 שעות שנתיות (45 דקות עבור מועמד, 20 מועמדים)

ממוצע שעות לחודש: 1.2

הסבר חישוב: 15 שעות שנתיות לחלק ל-12 חודשים

משימה: הכוונה

פירוט משימה: בניית פרופיל מתנדב, התייעצות עם גורמים רלוונטיים, תיאום עם מקום השמה, תהליך הכוונה והסבר למתנדב על תקינה, הגעה עם מתנדב למקום השירות, איסוף נתונים ומסמכים, עדכון במערכת.

תקופה בשנה: פברואר-אוגוסט.

משך זמן משימה: שלוש שעות בממוצע למתנדב כפול 17 מתנדבים (2 ינשרו בתהליך)

ממוצע שעות לחודש: 4.25

הסבר חישוב: שלוש שעות כפול 17=51, לחלק ל-12 חודשים.

משימה: ליווי במקום השירות

פירוט משימה: ביקור אחת לשבועיים במקום השירות.

תקופה בשנה: ספטמבר-אוגוסט.

משך זמן משימה: שעה וחצי בממוצע למתנדב בביקור = 3 שעות בחודש.

ממוצע שעות לחודש: 45

משימה: ליווי שוטף

פירוט משימה: טלפונים, אי-מיילים, הודעות וכו'.

תקופה בשנה: ספטמבר-אוגוסט.

משך זמן משימה: חצי שעה למתנדב בשבוע

ממוצע שעות לחודש: 30

משימה: ליווי נוסף - כתיבת דו"חות, מקרים מיוחדים, קשר עם גורמי טיפול והורים

פירוט משימה: כתיבת דו"חות ביקור, תכנית שנתית, תכנית מעקב, אישור דוחות נוכחות, הכנסת נתונים.

תקופה בשנה: ספטמבר-אוגוסט.

משך זמן משימה: שעה למתנדב בחודש

ממוצע שעות לחודש: 15

משימה: קשר והכשרת מעסיקים

פירוט משימה: קשר רציף, הכשרה.

תקופה בשנה: ספטמבר-אוגוסט.

משך זמן משימה: שעה בממוצע למעסיק לחודש (12 מעסיקים).

ממוצע שעות לחודש: 12

הסבר חישוב: -

משימה: הכשרת מתנדבים

פירוט משימה: הכנת תכנים ומערכים ליום ההכשרה, העברת יום ההכשרה.

תקופה בשנה: ספטמבר-אוגוסט.

משך זמן משימה: 8 שעות שבועיות.

ממוצע שעות לחודש: 32

הסבר חישוב: -

משימה: הכשרת צוות

פירוט משימה: הכשרה אישית + קבוצתית.

תקופה בשנה: ספטמבר-אוגוסט.

משך זמן משימה: 10 שעות חודשיות.

ממוצע שעות לחודש: 10

הסבר חישוב: -

סה"כ שעות: 150.75

שולחן 3 תוכן המעטפת

"האמונה בחשיבות המשימה,
יצרה שיתוף פעולה מיטבי בין שלושת המגזרים:
ממשלה - עמותות - קרנות
ובכך היוותה מכפיל כח שיאפשר בעתיד ליצור
תשתית חינוכית מקצועית שתאפשר
השתלבות ותרומה של חניכים אלה לחברה."

נילי דרור, מנהלת אגף משאבי קהילה משרד הרווחה והשירותים החברתיים | ראשת שולחן מס' 3

מטרת הדיונים: לייצר תכנית מעטפת מיטבית שהמרכיבים שלה מאפשרים לצעיר ולצעירה בתכנית השירות הלאומי-אזרחי לעבור חוויה משמעותית של הצלחה, לרכוש כישורי חיים ולצאת לחיים האזרחיים תוך גיבוש זהות עצמאית בוגרת ופיתוח מסוגלות להתמודד עם מטלות החיים.

"ההשכלה האמיתית
מגיעה מהחברה בכללותה
ומצורת החיים בה."
ג'ון הולט

טבלת תוצרים, מסקנות והמלצות

הנושא כללי: התאמות תכנית המעטפת לאוכלוסיות היעד		
התוצר	תובנות	המלצות/משימות להמשך
מבנה מוצע לתכנית מעטפת מיטבית כולל תכנים, היקפים ומתודות מומלצות בחלוקה לפי סוגי אוכלוסייה.	יש לעשות התאמה מחודשת של אשכולות התוכן על פי המטרות (מודל הבוגר האידיאלי). יש להתייחס לפרק "המעברים" כתקופה קריטית המחייבת התייחסות מיוחדת. יש צורך בבניית גאנט שנתי שבו משולבים התכנים שהמתנדבים צריכים לעבור במשך השנה - לפי הסדר הלוגי וההיקף הרצוי (על מנת לסייע לעמותות בבניית סדרי העדיפויות). יש חשיבות לסטנדרטיזציה או לקביעת תו תקן שיאפיין את המעטפת. לדוגמה: יש לקבוע תו תקן למנחים חיצוניים למעטפת. יש להתאים את מודל המעטפת לאוכלוסיות היעד: לצעירים עם מוגבלויות, צעירים בסיכון, נוער מנותק ונערות במצוקה. חשוב להבחין בין ממדי העבודה סביב המתנדב/ת: עבודה מערכתית עם המשפחה ועם בית הספר, עבודה קבוצתית ועבודה פרטנית. יש לשקול אפשרות לחייב לשירות של שנתיים. שילוב ניסיון - תכנית המעטפת צריכה לכלול התנסות וחקירה (בנוסף להתנדבות עצמה) תוך לימודים והכשרה.	חסרה עבודה עם המשפחה. יש לתת מענה לשאלת האחריות - של מי האחריות לקשר זה? לאפשר לעמותה המכשירה להחליט על פי שיקול דעתה אם יום ההכשרה הוא קצר יותר בתחילת השנה.

המלצה לשינוי היקפי יום
ההכשרה - אחת לשבוע בהיקף
של שש שעות (3 יח'). יום ארוך
יותר לא יהיה אפקטיבי.
לקיים סדנאות דינמיות ואקטיביות.
קבוצות מעורבות - צעירים בסיכון,
נוער מנותק וצעירות במצוקה.
פורום מנהיגות - מועצת צעירים/
צעירות, "פרלמנט".
הכנת טרום שירות 2-3 ימים צמוד
לתחילת השנה.
העשרה - מוסיקה, יצירה. חשיפה
לתחומי יצירה שונים.
המלצה לצמצם את ההיקף של
אשכול קריירת עבודה ל-20%.
לתת מקום גדול יותר לכישורי חיים
ועיבוד תכנים מהשירות.
בכל מפגש תועבר יחידה שעוסקת
בהתמודדות היום-יומית בשירות.
מבנה קבוע עד סוף השנה חוץ
מ"שבירת שגרה".

**יש להעביר הכשרות נפרדות
לצעירים בשנה הראשונה שלהם
בשירות ולצעירים בשנה השניה.**

המפגש קבוצתי של צעירים בשנה
א' ייערך פעם בשבוע והמפגש
של צעירים בשנה ב' ייערך פעם
בחדש.

**חשוב לחבר את המתנדבים
למנטורים במידת האפשר.**

יש לקיים הכשרה אחת לשלושה שבועות ולא אחת לחודש, בהיקף של 6.5 שעות ביום הכשרה.

יש לקיים דיון בעניין קבוצות רב-נכותיות. יש להבין אם ההחלטה לקיים קבוצות רב-נכותיות נובעת משיקול עקרוני או משיקול פרקטי.

מבנה מוצע לתכנית מעטפת מיטבית לצעירים עם מוגבלויות

נעשה תהליך פירוק והרכבה מחדש של שבעת הנושאים השנתיים הכלליים.
להלן אשכולות התוכן החדשים:

1. מעברים
2. קריירת עבודה
3. המעגל האישי
4. אזרחות פעילה
5. העשרה
6. כישורי חיים במאה ה-21

פירוט התכנים באשכולות:

1. מעברים | כניסה לשירות, הכנה לשחרור

כניסה לשירות - התאקלמות במקום השירות

חזון אישי - חלום, דרך לשנה. צעד צעד

היכרות בקבוצה

תיאום ציפיות וחששות

הצגה/שיווק עצמי

השתלבות במסגרת השירות

[] הגדרת התפקיד

[] סמכות, תקשורת בצוות

[] התמקמות בתפקיד, אחריות

[] עמידה בנהלים

[] מוטיבציית השירות - הסיבות

[] להיות מתנדב

[] ייצוגיות - מראה, מסר/משמעות שמעביר

[] התנהגות על פי נורמות ועל פי ציפיות

[] ארגון פיזי של סביבת העבודה לפי הגדרת

התפקיד והציפיות

הכנה לשחרור - 3 חודשים

[] תכנית עבודה אישית לשלושה חודשים

[] הנגשת שירותים בקהילה, כולל מיצוי זכויות

[] התמודדות רגשית, תהליכי פרידה

[] אימוני- מתן מטלות אישיות לפני השחרור

המעודדות התנסות עצמאית עם העולם האזרחי

(שימוש ביעוץ והכוונה אישיים)

[] עיבוד התהליך האישי - חוויות הצלחה, מקורות כוח

[] חזון - מטרות ויעדים, תהליך של בחירה

2. קריירת עבודה | כניסה לשירות, הכנה לשחרור

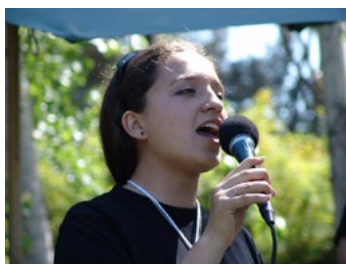
ידע	התנסות מעשית	אוריינטציית עתיד
	משימות	תפיסה עצמית
	עיבוד למידה מניסיון	זהות
	משובים	בחירה
		דימוי

(*) הכשרת הצוות למשב ולמנף את ההתנסות

- [] מי אני - חוזקות, חולשות, נטיות (ממשק המעגל האישי)
- [] מיומנות שצריך לחזק או שרוצים לחזק.
- [] הגדרת מטרה אישית - קטנה ומדידה.
- [] הערכה עצמית והערכה של הרכז - האם יש פער ביניהן?

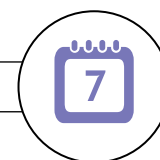
3. המעגל האישי

המעגל האישי	ממשקים
ערכים (אישיים וקולקטיביים)	אזרחות פעילה ושייכות
יחסים בין-אישיים	אזרחות פעילה / מעברים / קריירת עבודה
מעגלי זהות	כישורי חיים במאה ה-21 / קריירת עבודה
דימוי עצמי וחוזקות	קריירת עבודה / מעברים
מודעות מינית	מעברים
פיתוח תחומי עניין	
חקירת העצמי, הסביבה	

4. אזרחות פעילה ושייכות

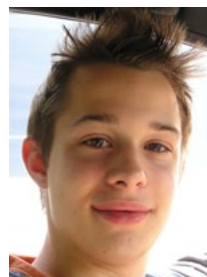
רב-תרבותיות
האחר הוא אני (הכרת האחר)
זכויות וחובות של אזרח בישראל
אקטואליה
חגים ומועדים
חשיפה לפעילות קהילתית והתנסות בה
מנהיגות ויזמות

הכנה לקראת שחרור			יחסים בין אישיים							מעברים קליטה להתנדבות		
אוג'	יולי	יוני	מאי	אפר'	מרץ	פבר'	ינו'	דצמ'	נוב'	אוק'	ספט'	

ערכים אישיים וקולקטיביים
דימוי עצמי וחוזקות
רובד ראשוני
חקירת העצמי
אני בסביבה
מודעות מינית

פיתוח תחומי עניין (נפח קטן יותר)

5. העשרה / תרבות פנאי

פיתוח תרבות פנאי

[] יצירת קשרים חברתיים

[] חשיפה להצגות, מוזיאונים, תרבות והרצאות

[] תרבות רחוב

[] אירועים במרחב הקהילתי

[] חשיפה לתכניות העשרה בקהילה

תחביבים - פיתוח תחומי עניין מעבר לעבודה

העלאת מודעות לאורח חיים בריא

הרחבת אופקים - סדנת שוקולד, יוגה, דרמה וכו'

ימי כיף וגיבוש

6. כישורי חיים במאה ה-21 | כישורים בסיסיים ורלוונטיים כיום

הופעה והיגיינה

ניהול תקציב

ניהול זמן

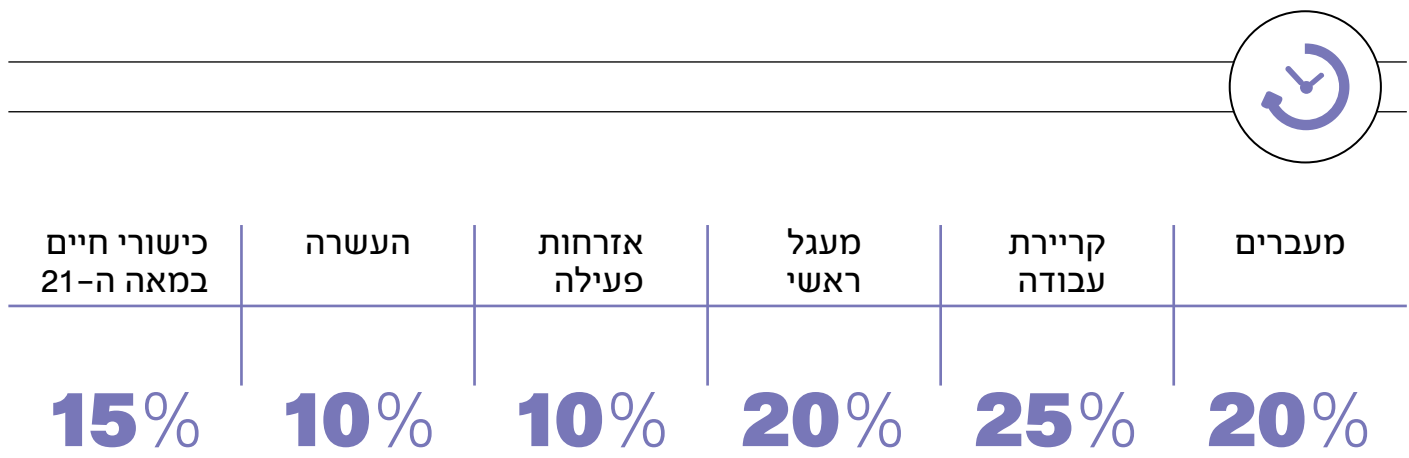
התמכרויות - רלוונטי לצעירים בסיכון

מוגנות - מניעת הטרדה מינית, היכרות עם החוק, גלישה בטוחה

טכנולוגיה - מחשוב, תקשוב, רשתות חברתיות מיילים וכו'.

פיתוח רשתות חברתיות - כיצד משפיע על המציאות ועל חיי היום-יום

גאנט מוצע לתכנית מעטפת לצעירים עם מוגבלויות (האחוזים מציינים את היקף השעות בתכנית):

[illegible]

רבעון ראשון | 10-12

כניסה לשירות
חזון אישי - תכניות עבודה
היכרות
שיווק עצמי

עמידה בנהלי שירות ומקום עבודה התנדבות

הופעה והיגיינה

תקשורת בין-אישית/מול צוות
יחסים בין-אישיים
דימוי עצמי וחזקות
(עם מה אני נכנס)
מעגלי שייכות וזהות

חגים ואקטואליה

כישורי חיים | 15%

המעגל האישי | 20%

קריירת עבודה | 25%

אזרחות פעילה
ושייכות | 10%

העשרה | 10%

רבעון שני 1-3	רבעון שלישי 4-6	רבעון רביעי 7-8
התנדבות		
מוטיבציה		
הכנה לשחרור		
תהליכי פרידה וסיכום ותכניות עתידיות		
פיתוח רשת חברתית		
פיתוח תחומי העשרה וחשיפה אליהם		
חיבור לשירותים בקהילה		
התנסויות		
ניהול תקציב		
ניהול זמן		
טכנולוגיה במאה ה-21		
מיניות וזוגיות בריאה		
סיכונים: ברשת/בעבודה סגור עצמי		
דימוי עצמי וחזקות (עם מה אני יוצא)		
אוריינטציית עתיד		
חשיפה להשכלה		
חשיפה למקומות תעסוקה והיכרות		
מיצוי זכויות		
ידע: קורות חיים וראיונות עבודה		
אזרחות וחובות כאזרח		
חשיפה לפעילות קהילתית והתנסות בה		
השתלבות במרחב הקהילתי (תרבות ופנאי)		
תזונה וספורט - אורח חיים בריא		
יום כיף וגיבוש		

מבנה מוצע לתכנית מעטפת מיטבית לצעירים עם מוגבלויות

נוער מנותק – יום הכשרה אחת לשבוע

שש שעות שבמהלכן מועברות 3 יחידות (קשה לבני הנוער להתרכז במשך זמן ארוך יותר)

סדנאות דינמיות ואקטיביות

קבוצות מעורבות של צעירים בסיכון, נוער מנותק ונערות במצוקה

פורום מנהיגות – מועצת צעירים ו"פרלמנט"

הכנה טרום שירות, 2-3 ימים סמוך להתחלה

העשרה – מוסיקה, חשיפה לתחומי יצירה שונים

צמצום ההיקף של אשכול קריירת עבודה ל-20%

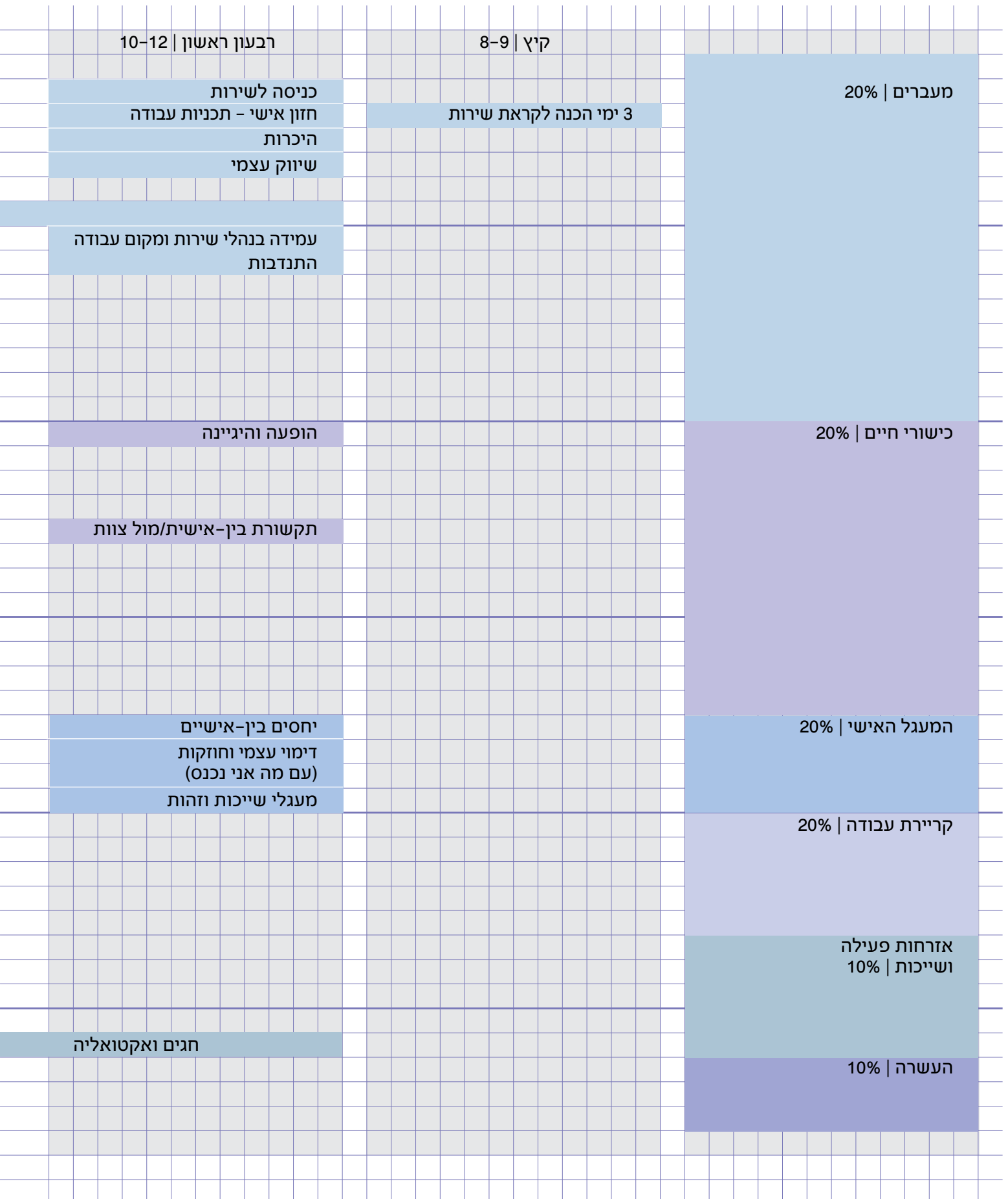
הקצאת זמן רב יותר לכישורי חיים ולעיבוד תכנים מהשירות

בכל מפגש תועבר יחידה שעוסקת בהתמודדות השוטפת בשירות

מבנה קבוע עד סוף השנה, חוץ מפעילויות "שבירת שגרה"

גאנט מוצע לתכנית מעטפת לנוער במצוקה וצעירים בסיכון (חשוב להמשיך לעשות התאמות לאוכלוסיות אלה במידה ועושים קבוצות נפרדות).

37

"אני יכולה לומר
שהחלום שלי אכן התגשם
בחלקו. את המגבלה אולי לא
הצלחתי לשנות, אבל הצלחתי
להרחיב בתוכה את הגבולות"

תאיר | אילת

שולחן 4 היום שאחרי

"היכולת שלנו כחברה לראות את הצעיר כאדם בעל ממדים שונים המתפתחים על ציר הזמן תלויה ביכולת לצאת מעצמנו וליצור שפה ותפיסת עולם משותפת לארגונים ולמגזרים השונים הפועלים בשדה."

ניתאי שרייבר, מנכ"ל גוונים | ראש שולחן מס' 4

מטרת הדיונים: הבניית תכנית אפקטיבית להכנת הצעירים מגיל 18 ועד גיל 25 לחיים בוגרים עצמאיים בקהילה. הרציונל האסטרטגי: יצירת תפיסה כוללנית של התפתחות הצעיר על פני רצף השנים דרך שירות משמעותי (צבאי/לאומי-אזרחי), בחירת כיוון התפתחות, השכלה והכשרה מקצועית ושילוב בעולם העבודה והחברה. התפיסה תהווה בסיס רעיוני ומקצועי להיערכות של הארגונים השונים המעוניינים לפתח ולהפעיל תכניות בזירה זו. הארגונים הרלוונטיים והמגזרים השונים יישאו יחד באחריות לרצף הטיפול, כך שיהיה שיתוף פעולה מלא שיתאים לצרכים של הצעיר ולמענים שקיימים בשדה.

החידוש: אין כיום תפיסה והיערכות כוללת בתחום "היום שאחרי" מעבר לתכניות בודדות לאוכלוסיות ספציפיות, כך שהמהלך כולו הוא בגדר חידוש.

טבלת תוצרים, מסקנות והמלצות

הנושא מודל הרצף - ליווי על ציר זמן		
התוצר	תובנות	המלצות/משימות להמשך
נבנה פרופיל של דמות הצעיר (על בסיס חומר שהתקבל מעמותת "מרכז מעשה").	פרופיל הבוגר "פרופיל הבוגר האידיאלי" צריך להיות מוסכם על השותפים בשדה על מנת שהמטרות יהיו זהות.	גיוס פרויקטור מתכלל לנושא שירות לאומי לאוכלוסיות מיוחדות שייקח תחת אחריותו גם את ראיית הרצף וחיבור השירותים והמענים השונים.
נבנה קונספט למודל ליווי על ציר זמן של 7 שנים שכולל הגדרת התפקיד של כל פרק חיים בקידום ההתפתחות של הצעיר, תוך התייחסות למעטפת הארגונית, שצריכה להיות בכל פרק חיים ולחלוקת האחריות והתפקידים בין הארגונים. (1)	אין הבדל משמעותי בצרכים ובדרכי העבודה בין צעירים בסיכון לבין צעירים עם מוגבלויות (מאחר שהעיקרון המנחה הוא הסתכלות על הצעיר כצעיר).	הגדרת התפקידים והממשקים של הארגונים שמתמחים בליווי האוכלוסייה המלווים את הצעיר: מי לוקח אחריות על תהליך החיבור של ארגוני האוכלוסייה והסדרת נושא המימון והפיקוח?
נבנתה טבלה המרכזת את תפקיד "מרכזי הצעירים" בתהליך הליווי ובחיי הצעירים (מהות המקום מבחינת האפשרות לחיבור לצעירים עם מוגבלויות או צעירים בסיכון, חסמים, תנאים לפיתוח). (2)	יש להגדיר את ציר הזמן של ליווי צעיר/ה ואז להגדיר את הממשקים ולעבוד על העבודה המשותפת בין הארגונים/שירותים שונים על פני הציר כולו.	
נבנה קונספט לבניית מאגר מידע המאפשר מיפוי התכניות הקיימות בהתייחס לצעירים בסיכון ולצעירים עם מוגבלויות (בשיתוף עם אתר "כל זכות"). (3)	מודל הליווי הוא מודל בין-מגזרי המשלב מעורבות של עמותות, ממשלה ופילנתרופיה.	
נבנתה טבלה המציגה קונספט להגדרת תהליך התפתחות של צעיר על רצף הפרקים תוך התייחסות ליעדים שיש להציב בדרך כדי להשיג את המטרות לטווח הארוך. (4)	המודל ייבנה כמדרג ובכל "תחנה" יותאמו התכנים ורמות הליווי. בתחנה שעוסקת ב"יום שאחרי" הוצע שמודל הפעילות יהיה לפי חלוקה גיאוגרפית כך שתתאפשר ניעות בין קבוצות/אזורים/תכניות. למרכזי הצעירים יש תפקיד מרכזי בחיי הצעירים. הם מהווים מרחב נורמטיבי של צעירים שמאפשר נגישות, חיבור והשתייכות עבור צעירים עם מוגבלויות או צעירים בסיכון, מקום לחיבור ושותפות	

התוצר	תובנות	המלצות/משימות להמשך
	בקבוצות משימתיות למעורבות חברתית, חיבור אורגני לקהילה הרחבה וחיבור לקהילת בוגרים. המרחב אינו בראייה הוליסטית: מעגל ההתערבות סביב ליווי המתנדב אינו מובנה ומפוצל לפי תחומי האחריות של המשרדים השונים: בפרק הלימודים - משרד החינוך, בשירותים אחרים - משרד הרווחה וכדומה. יש למצוא דרכים אפקטיביות לאיתור כלל התכניות לשם יצירת תמונת מקרו של מצב השירותים הקיימים והחסרים. חשוב לרכז מאמץ באיסוף מידע שירחיב משמעותית את מפת השירותים הקיימים, הן לפי מיפוי גיאוגרפי והן לפי גורם מממן.	

מודל הליווי על ציר זמן של 7 שנים

מודל ליווי מיטבי הוא מודל הבנוי על רצף לאור ציר זמן – מגיל 18 עד 25 (טרומ שירות ועד שילוב בקהילה בהתאם למטרות). עקרונות המודל:

נקודת המוצא לבניית המודל הייתה הגדרת "פרופיל הבוגר האידיאלי". הפרופיל צריך להיות מוסכם על השותפים בשדה על מנת שהמטרות יהיו זהות.

מודל בין-מגזרי המשלב מעורבות עמותות, ממשלה ופילנתרופיה. עבור כל תחנה יש למפות את השירותים והתכניות הקיימות וכן את החסרים.

בכל נקודת זמן יתייחס התוצר למערכת התמיכה. תוצריה של מערכת התמיכה ופעולותיה הם שני עולמות תוכן שונים ומערכת התמיכה תיתן מענה לקשת של צרכים – המענה יכול להינתן בידי המערכת עצמה או בצורת הנגשה לצריכה של שירותים מהסביבה.

התוצר מחבר בין עבודת כל הצוותים בשולחנות השונים.

המודל ייבנה כמדרג ובכל "תחנה" (פרק חיים) יותאמו התכנים ורמות הליווי. בתחנות שעוסקות ב"יום שאחרי" (הבניית תמונת עתיד, השכלה והכשרה, שילוב בתעסוקה), הוצע שמודל הפעילות יהיה לפי חלוקה גיאוגרפית מאחר ומרכז החיים של הצעיר מתייחס לקהילה ספציפית שבה הוא צורך את השירותים השונים ובה הוא צריך להשתלב ממקום נורמטיבי כחלק מקבוצת הגיל.

הגדרת אוכלוסיית היעד:

[] צעירים בשירות לאומי-אזרחי או בעלי פוטנציאל לשירות לאומי-אזרחי

[] טווח הגילאים לתכנית הליווי הוא 18-25

[] צעירים בסיכון בקצה הרצף – נערות במצוקה ונוער מנותק

[] צעירים עם מוגבלויות המוכרים לרווחה או למשרד הבריאות וזכאי סל שיקום

* התקיים דיון בשאלה אם נכון להציע תכניות המשך רק לאוכלוסייה של המכרז הרשומה מעלה או לפתוח תכניות גם לצעירים בסיכון שאינם מקבלים מעטפת.

טבלה 1

להלן קונספט למודל ליווי על ציר זמן של 7 שנים שכולל הגדרת התפקיד של כל פרק חיים בקידום ההתפתחות של הצעיר (סעיף 1 וסעיף 2) תוך התייחסות למעטפת הארגונית (סעיף 3) שצריכה להיות בכל פרק חיים ולחלוקת האחריות והתפקידים בין הארגונים (סעיף 4).

רצף הליווי לגילאים 18-25 המורכב מחמישה פרקי חיים:

התייחסות לכל פרק מנקודות המבט הבאות:

פיתוח כישורים ויכולות פנימיות של הצעיר: מסוגלות, עצמאות, ביטוי עצמי, שייכות, משמעות, צריכת שירותים (תוצר א)

טרומ שירות (בי"ס)	שנת שירות אזרחי	הבניית תמונת עתיד	השכלה והכשרה	שילוב בתעסוקה ובקהילה
תכנים שיובנו ע"י השולחן/צוות שעוסק ב"יום שלפני"	שני שלישים מהתוכן בחלק זה של השנה באחריות הצוותים שעסקו ב"תוכן המעטפת" ו"המערכת המלווה את הצעיר", השליש האחרון באחריות הצוות בשולחן זה.	מתוך סילבוס התכנים לפי סוגי אוכלוסייה בשולחן תוכן המעטפת	מתוך סילבוס התכנים לפי סוגי אוכלוסייה בשולחן תוכן המעטפת	פרופיל הבוגר האידיאלי - מאופיין על פי שני התוצרים - תוצר א' ו-ב'

שילוב הצעיר בקהילה ובתעסוקה: דיור, תעסוקה, השכלה, חברה ושייכות, פנאי ותרבות, זוגיות, בריאות, משפחה (תוצר ב)

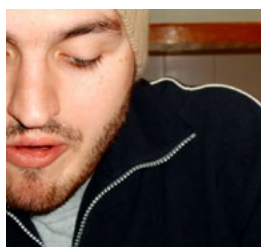
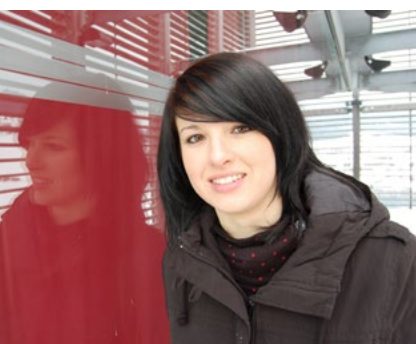
טרומ שירות (בי"ס)	שנת שירות לאומי-אזרחי	הבניית תמונת עתיד	השכלה והכשרה	שילוב בתעסוקה ובקהילה
תכנים שיובנו ע"י השולחן/צוות שעוסק ב"יום שלפני"	שני שלישים מהתוכן בחלק זה של השנה באחריות הצוותים שעסקו ב"תוכן המעטפת" ו"המערכת המלווה את הצעיר", השליש האחרון באחריות הצוות בשולחן זה.	מתוך סילבוס התכנים לפי סוגי אוכלוסייה בשולחן תוכן המעטפת	מתוך סילבוס התכנים לפי סוגי אוכלוסייה בשולחן תוכן המעטפת	פרופיל הבוגר האידיאלי - מאופיין על פי שני התוצרים - תוצר א' ו-ב'

מערכת התמיכה הדרושה (קבוצתית ופרטנית)

טרומ שירות (בי"ס)	שנת שירות אזרחי	הבניית תמונת עתיד	השכלה והכשרה	שילוב בתעסוקה ובקהילה
תכנים שיובנו ע"י השולחן/צוות שעוסק ב"יום שלפני"	שני שלישים מהתוכן בחלק זה של השנה באחריות הצוותים שעסקו ב"תוכן המעטפת" ו"המערכת המלווה את הצעיר", השליש האחרון באחריות הצוות בשולחן זה.	מתוך סילבוס התכנים לפי סוגי אוכלוסייה בשולחן תוכן המעטפת	מתוך סילבוס התכנים לפי סוגי אוכלוסייה בשולחן תוכן המעטפת	מתוך סילבוס התכנים לפי סוגי אוכלוסייה בשולחן תוכן המעטפת

חלוקת האחריות והתפקידים בין ארגונים ביחס להפעלת מערכת התמיכה

טרומ שירות (בי"ס)	שנת שירות אזרחי	הבניית תמונת עתיד	השכלה והכשרה	שילוב בתעסוקה ובקהילה
תכנים שיובנו ע"י השולחן/צוות שעוסק ב"יום שלפני"	שני שלישים מהתוכן בחלק זה של השנה באחריות הצוותים שעסקו ב"תוכן המעטפת" ו"המערכת המלווה את הצעיר", השליש האחרון באחריות הצוות בשולחן זה.	לחשוב על שילוב של משרד החינוך, משרד הבריאות, הקרן והיחידה להכוונת חיילים משוחררים, שירותי סל שיקום	מתוך עבודת שולחן מס' 2 (המערכת שמלווה את הצעיר/ה)	יש להשלים בהמשך עבודה על נושא תכניות המשך עם כל הגורמים המעורבים

טבלה 2

תפקיד "מרכזי הצעירים" בתהליך הליווי ובחיי הצעירים:

מהות המקום מבחינת האפשרות לחיבור לצעירים עם מוגבלויות או צעירים בסיכון	חסמים	תנאים לפיתוח
מרחב נורמטיבי של צעירים שמאפשר נגישות, חיבור והשתייכות לצעירים עם מוגבלות או לצעירים בסיכון.	חוסר פניות של הרכזים.	יש ליצור מוטיבציה גבוהה של הצעירים (בד"כ קיימת בקרב צעירים עם מוגבלויות).
מקום לחיבור ולשותפות בקבוצות משימתיות למעורבות חברתית.	חוסר פתיחות וחוסר מוטיבציה של הצוות.	יש ליצור פניות של הצוות.
חיבור אורגני לקהילה הרחבה.	מוטיבציה נמוכה של צעירים בסיכון לצרוך את השירותים.	יש ליצור נכונות של המנהל והצוות, "הנגשת הלב".
חיבור לקהילת בוגרים.		

טבלה 3

דוגמא לטבלת מיפוי תכניות קיימות:

שם התכנית: מישלמים
המפעיל: עמותת גוונים בשותפות עם מכללת ספיר
מטרת התכנית: מכינה לעולם העבודה והחברה לצעירים עם מגבלות
תאור קצר של התכנית: שנת הכשרה בנושאים: אישיות עובדת לומדת, עולם העבודה ועולם ההשכלה.
ליווי פרטני וקבוצתי
איזור גאוגרפי: כל הארץ
קהל היעד (גיל, רשות מקומית, אוכל' דומיננטית, פרופיל משני): צעירים עם מוגבלות. גילאים 18-28
היקף: כפונקציה תקציבית. כיום 50 צעירים
אחריות: עמותת גוונים
מימון: קרנות
מעורבות ממשלתית: התכנית מוכרת כקורס של משרד הכלכלה
פיקוח: משרד הכלכלה
חיבור לקהילה / למעסיקים: כחלק מהמכינה מלמדים את הצעיר להשתמש במוסדות הנמצאים בקהילה

שם התכנית: "ידידים באזרחות"

המפעיל: ארגון ידידים וקרן הזדמנות

מטרת התכנית: ליווי ותמיכה במעבר בין השירות לאזרחות להשתלבות מיטבית בתעסוקה ובהשכלה

תאור קצר של התכנית: התוכנית הינה תוכנית חד שנתי אשר מלווה את הצעירות החל מיום שחרורן מהשירות הלאומי באמצעות מפגשים קבוצתיים וליווי אינטינסיבי ע"י מנטורים אישיים. במהלך התוכנית רוכשות הצעירות כלים ומיומנויות לחיזוק הדימוי והביטחון העצמי, העצמה וצמיחה אישית וגיבוש תפיסת עתיד חיובי. באמצעות: א. סדנת הכנה לעולם העבודה אשר תכלול בניית זהות תעסוקתית והכוונה תעסוקתית, הקניית מיומנויות תעסוקה כגון, כתיבת קו"ח, הכנה לראיונות עבודה ומרכזי הערכה ב. הכוונה להשכלה ממוקדת ומותאמת באמצעות יעוץ תעסוקתי ואזו יעוץ השכלה

איזור גאוגרפי: פתח תקווה וחדרה

קהל היעד (גיל, רשות מקומית, אוכל' דומיננטית, פרופיל משני): בנות שירות לאומי יוצאות אתיופיה

לקרת תום השירות הלאומי

היקף: 50 צעירות

אחריות: ארגון ידידים

מימון: קרן הזדמנות

מעורבות ממשלתית: -

פיקוח: -

חיבור לקהילה / למעסיקים: שיתוף פעולה מול מרכזי צעירים חדרה ופתח תקווה ומול המעסיקים איתם הם עובדים, שירותי התעסוקה ביישובים, אגודות שירות לאומי

שם התכנית: "פנאי בוגרים"

המפעיל: החברה למתנ"סים בשיתוף עם משרד החינוך

מטרת התכנית: שילוב אנשים עם מוגבלויות בפעילות פנאי נורמטיבית בקהילה

תאור קצר של התכנית: שילוב אנשים עם מוגבלות המקבלים קצבת נכות 20% ומעלה בגילאי 18-65 בפעילות פנאי חוגית המתקיימת במתנ"סים ברחבי הארץ

איזור גאוגרפי: כל הארץ

קהל היעד (גיל, רשות מקומית, אוכל' דומיננטית, פרופיל משני): אוכלוסייה רב נכותית בגילאי +21

היקף: כ-750 משתתפים (ניתן לקלוט עוד)

אחריות: החברה למתנ"סים

מימון: החברה למתנ"סים + משרד החינוך

מעורבות ממשלתית: משרד החינוך

פיקוח: משרד החינוך

חיבור לקהילה / למעסיקים: תוכנית קהילתית (יש חיבור)

שם התכנית: מעגלים

המפעיל: החברה למתנ"סים + משרד הרווחה

מטרת התכנית: שילוב אנשים עם מוגבלות שיכלית התפתחותית בפעילויות פנאי בקרב קבוצת השווים
תאור קצר של התכנית: שנת הכשרה בנושאים: אישיות עובדת לומדת, עולם העבודה ועולם ההשכלה.

ליווי פרטני וקבוצתי

איזור גאוגרפי: ב-30 יישובים ברחבי הארץ

קהל היעד (גיל, רשות מקומית, אוק' דומיננטית, פרופיל משני): אוכלוסיה עם מוגבלות שיכלית
התפתחותית בגילאי 21+

היקף: כיום כ-550 משתתפים (ניתן לקלוט עוד)

אחריות: החברה למתנ"סים + משרד הרווחה

מימון: החברה למתנ"סים + משרד הרווחה + גופים נוספים

מעורבות ממשלתית: משרד הרווחה

פיקוח: משרד הרווחה

חיבור לקהילה / למעסיקים: תוכנית קהילתית (יש חיבור)

טבלה 4

להלן טבלה המציגה קונספט להגדרת תהליך התפתחות של צעיר על רצף הפרקים תוך התייחסות
ליעדים שיש להציב בדרך כדי להשיג את המטרות לטווח הארוך.

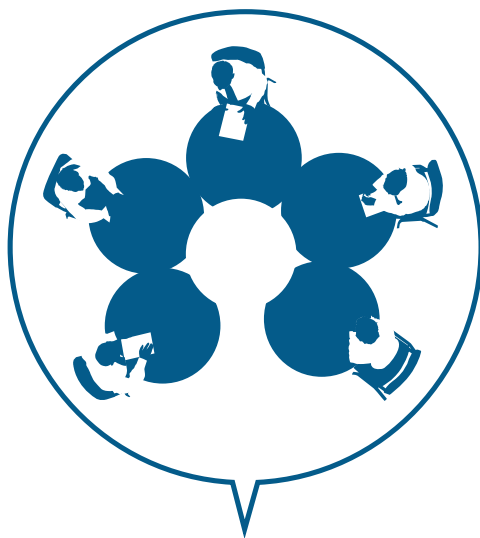
הערה: הטבלה מציגה תהליך לינארי לצורך המחשה אולם התהליך בפועל הוא דינמי שבו הצעיר עובר
תהליך של הבניית זהות דרך התנסות חוויתית וחקירה במהלך כל אחד מהפרקים.

מטרות לטווח הרחוק

הצעיר ינהל חיים אוטונומיים ופרואקטיביים				
שנת התנדבות (מסלול צבאי)	שנת התנדבות (מסלול ש"ל)	תקופת מעבר	הכשרה מקצועית / אקדמית	תעסוקה ראשונה
יעד:	יעד:	יעד:	יעד:	יעד:
הצעיר יפתח ויגבש את זהותו כגורם מחזק תוך חיבור למעגלי שייכות שונים בחברה הישראלית				
שנת התנדבות (מסלול צבאי)	שנת התנדבות (מסלול ש"ל)	תקופת מעבר	הכשרה מקצועית / אקדמית	תעסוקה ראשונה
יעד:	יעד:	יעד:	יעד:	יעד:
הצעיר ישתלב בצורה מיטבית בעולם העבודה (ביסוס כלכלי, הכשרה מוקדמת, אופק התפתחות)				
שנת התנדבות (מסלול צבאי)	שנת התנדבות (מסלול ש"ל)	תקופת מעבר	הכשרה מקצועית / אקדמית	תעסוקה ראשונה
יעד:	יעד:	יעד:	יעד:	יעד:

"לפני השירות מעולם לא יצאתי מהכפר,
מעולם לא נסעתי באוטובוס
ומעולם לא עשיתי שום דבר עצמאי –
היום אני מלאת ביטחון, עצמאית ומאמינה
שאוכל לעשות דברים נפלאים"

לונה | ג'דיידא-מאכר

סיכום

עבודת השולחנות העגולים ארכה שנה וחצי ואכן הניבה תוצרים תהליכיים מגוונים, כגון אגבור שיתוף הפעולה והשיח המקצועי בשדה, וכן תוצרים פרקטיים רבים – כולם מפורטים במסמך זה.

ועדת ההיגוי הבין-משרדית נתנה את ברכת הדרך ליישום חלק מההמלצות:

מודל הטיפול באוכלוסייה של נוער בסיכון יהיה זהה לנוער בסיכון שהוגדר במכרז, וילווה על ידי גוף מומחה לאוכלוסייה זו. הפיקוח המקצועי על אוכלוסייה זו החל מתשע"ו הוא באחריות משרד הרווחה. מנכ"ל הרשות סיכם עם הגב' ציפי נחשון גליק שמשנת השירות הקרובה משרד הרווחה יפקח גם על 100 תקנים של נוער בסיכון.

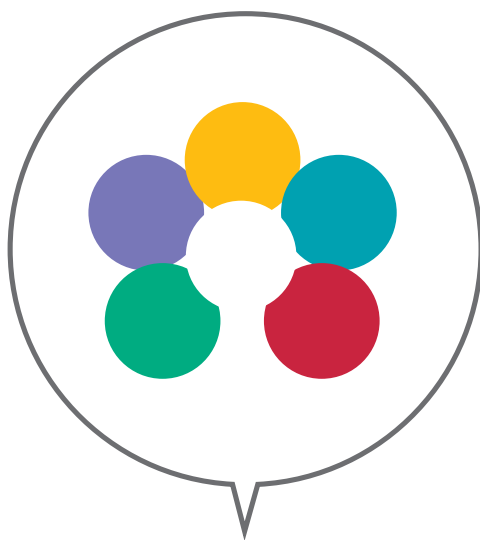
הגדרת תפקיד הרכז: עבודה על הנושא תיעשה ע"י גורם מקצועי. השירות ייבחן במסגרת הצעת מחיר.

עם זאת, יהיה נכון מבחינתנו להמליץ על מנוי פרויקטור מתכלל, אשר ימשיך להוביל את הבניה של התהליך כולו, כאשר הרשות היא זו שבונה את התמונה המערכתית בפיתוח המתנדב בשירות הלאומי-אזרחי.

תחום ההתנדבות ופלטפורמת השירות הלאומי-אזרחי בישראל הנם בעלי פוטנציאל לקידום מערכתי ואסטרטגי של אוכלוסיות מודרות. לכל צעיר ישראלי, המעוניין בכך, אשר לא גויס לצבא – יש את הזכות לתרום ולהתנדב. השירות הלאומי-אזרחי הנו פלטפורמה מוכרת, מקצועית ומעצימה לנתינה ולהתנדבות. מחקרים מהעולם מוכיחים שבוגרי תכניות איכותיות של שירות לאומי-אזרחי הופכים אזרחים פעילים, מעורבים ועצמאיים יותר בחייהם האישיים והקהילתיים ויתרמו בכך גם לחוסנה וחיוניותה של החברה הישראלית.

"גם להכיר אנשים חדשים
וגם לעבוד בשכר.
זה כיף להיות עצמאית"

מ. עובדת כיום כאורזנית

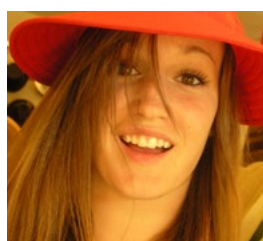

נספחים

תוכן השולחן	התנהלות ומפגשים	תוצרים/מסקנות
היום שלפני	מפגש התנעה עם צוות מלא 30.6.2014	מיפוי מאפיינים לכל אחת מהאוכלוסיות שהוגדרו בשולחן בראשית התהליך
	מפגש למידה אמצע, מובילי שולחן 5.1.2015	המלצה להגדרת אוכלוסיית יעד רביעית - "השקופים"
	ישיבת צוות 22.2.15	מחסור בנתונים על היקף פוטנציאל המתנדבים
	מפגש אוכלוסיית השקופים 8.3.15	מחסור במידע על תכניות הכנה לשירות לאומי-אזרחי ספציפי לאוכלוסיות היעד
	ישיבת צוות 24.3.15	
	מפגש מסכם 1.6.2015	
	פגישת סיכום תהליך 26.5.15	
המערכת המלווה את הצעיר/ה	מפגש התנעה עם צוות מלא 30.6.2014	טבלת גאנט לשנת שירות כולל הגדרות תפקידים של הגופים המעורבים בחלוקה למשימות ריכוז פעילות הרכזת - משימות לאורך השנה, משך משימה וממוצע שעות למשימה
	מפגש שני 28.7.2014	
	מפגש שלישי 17.9.2014	
	מפגש למידה אמצע, מובילי שולחן 5.1.2015	
	פגישת סיכום תהליך 26.5.15	
תוכן המעטפת	מפגש התנעה עם צוות מלא 30.6.2014	מבנה מוצע לתכנית מעטפת מיטבית כולל תכנים, היקפים ומתודות מומלצות בחלוקה לפי סוגי אוכלוסיות
	מפגש שני 4.11.2014	
	מפגש שלישי 28.12.2014	התכנית חייבת לכלול את אשכולות התוכן שלהלן:
	מפגש למידה אמצע, מובילי שולחן 5.1.2015	[] מעברים (כניסה לשירות והכנה לאזרחות)
	פגישת סיכום תהליך 26.5.15	[] קריירת עבודה
		[] המעגל האישי
		[] אזרחות פעילה ושייכות לחברה
		[] העשרה
		[] כישורי חיים במאה ה-21
		גאנט תכנית הכשרה לצעירים עם מוגבלויות

תוכן השולחן	התנהלות ומפגשים	תוצרים/מסקנות
היום שאחרי	מפגש התנעה עם צוות מלא 30.6.2014	נבנה פרופיל לדמות הצעיר.
	מפגש שני 6.8.2014	נבנה מודל ליווי על ציר זמן של 5 שנים.
	מפגש שלישי 23.11.2014	נבנתה טבלה המרכזת את תפקיד "מרכזי הצעירים" בתהליך הליווי ובחיי הצעירים.
	מפגש למידה אמצע, מובילי שולחן 5.1.2015	נבנתה טבלה המסווגת את התכניות הקיימות ל-3 פרקים שונים (הבניית תמונת עתיד, השכלה והכשרה, שילוב בתעסוקה ובקהילה).
	מפגש רביעי 19.5.2015	נבנה מערך המאפשר מיפוי התכניות הקיימות בהתייחס לצעירים בסיכון ולצעירים עם מוגבלויות (בשיתוף עם אתר "כל זכות").
	פגישת סיכום תהליך 26.5.15	מציאת דרכים אפקטיביות לאיתור כלל התכניות לשם יצירת תמונת מקרו של מצב השירותים הקיימים והחסרים.

"אחד
בשביל כולם -
כולם בשביל
אחד."

אלכסנדר דיומא
(מתוך "שלושת המוסקטרים")

למידע ומענה לשאלות באשר לנושאים שסוכם בחוברת:
הילה מרמוס, קרן הזדמנות,
רח' מדינת היהודים 89, הרצליה פיתוח
טל: 09-9558999 | מייל: mhila@gandyr.com